

Lausunto valtioneuvoston luonnokseen huoltovarmuuden tavoitteista

6407/00.04.00/2023

Kaupunginhallitus 15.01.2024 § 11

Valmistelija: apulaiskaupunginjohtaja Tuukka Forsell, puh. 020 615 9333, tuukka.forsell(at)kouvola.fi

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut poikkihallinnollisessa yhteistyössä valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitepäätöksen uudistamista. Voimassa oleva päätös huoltovarmuuden tavoitteista (1048/2018) on vuodelta 2018.

Huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömän kriittisen tuotannon, palvelujen ja infrastruktuurin turvaamista poikkeusoloissa ja niihin verrattavissa olevissa vakavissa häiriöissä. Kansallisen huoltovarmuuden lähtökohtina ovat toimivat sisä- ja kansainväliset markkinat, monipuolinen teollinen ja muu tuotannollinen pohja, vakaa julkinen talous ja kilpailukykyinen kansantalous.

Huoltovarmuuden turvaaminen tukeutuu toimiviin kansainvälisiin poliittisiin, taloudellisiin ja teknisiin yhteyksiin ml. liikenneväylät sekä näiden jatkuvuuteen. Huoltovarmuuskriiseihin varautuminen on aina kansallisella vastuulla, mitä kansainvälinen varautuminen täydentää.

Taustaa

Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan on epävakauttanut Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaympäristöä merkittävästi ja pitkäaikaisesti. Venäjän hyökkäyssodan luoma jännite sekä suurvaltakilpailun kasvu länsimaiden ja Kiinan välillä haastavat nykyisen globaaleihin toimitusketjuihin perustuvan huoltovarmuuden. Suomen ja Viron välisen kaasuputken ja tietoliikennekaapelin vaurioituminen korostaa myös vedenalaisen kriittisen infrastruktuurin haavoittuvuutta. Muuttunut toimintaympäristö vaatii asettamaan etusijalle ja kehittämään etenkin kriittisen infrastruktuurin ja palveluiden suojaamista, kyberturvallisuutta, kriittisimpien hyödykkeiden saatavuutta sekä vastaamista nopeasti muuttuviin hybridiuhkiin.

Muuttuneen turvallisuusympäristön uudet ja vahvistuneet uhat edellyttävät, että huoltovarmuuden turvaamisen ja varautumisen tasoa vahvistetaan. Siviiliyhteiskunnan varautuminen on huomioitava sotilaallisen varautumisen mahdollistajana ja vastinparina: kokonaisturvallisuus toimii vain, jos huoltovarmuustoiminnan tavoite

yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden turvaamisesta poikkeusoloissa ja niihin verrattavissa olevissa häiriötilanteissa täytyy.

Päätös on valmisteltu laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Myös sidosryhmiä on kuultu työpajatyöskentelyssä. Valtioneuvoston nimittämä Huoltovarmuusneuvosto on osallistunut päätöksen valmisteluun tuomalla esille huoltovarmuusorganisaation sektori- ja pooliorganisaation yksityisen ja kolmannen sektorin näkemyksiä.

Tavoitteet

Valtioneuvoston päätöksessä huoltovarmuuden tavoitteista määritellään kansallisen huoltovarmuustyön lähtökohdat, periaatteet ja kansalliset tavoitteet, jotta huoltovarmuuden taso ja laajuus vastaavat muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksia. Riittävän huoltovarmuuden tason turvaaminen on välttämätöntä, jotta väestön toimeentulon, talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri voidaan turvata myös normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi tarvitaan nykyistä laajempaa yhteistyötä Ruotsin sekä muiden Pohjoismaiden ja Itämeren alueen maiden sekä EU:n ja Naton kanssa. On tunnistettava sellainen kansainvälinen yhteistyö, joka suoraan tai välillisesti edistää huoltovarmuutta.

Päätös ohjaa ja antaa suuntaviivoja valtion keskus- ja aluehallinnon sekä kuntien viranomaisille ja muille sellaisille toimijoille, jotka vastaavat oman hallinnonalansa huoltovarmuudesta, sen johtamisesta ja kehittämisestä.

Päätöksen toimeenpanoa varten laaditaan erillinen suunnitelma, jossa määritellään eri viranomaisten vastuut ja toimenpiteiden tarkempi aikataulutus.

Kouvolan kaupungin kannalta on päätöksessä merkittävää se, että

- yhteiskunnan huoltovarmuuden ja peruspalveluiden paikallisessa ja alueellisessa varmistamisessa hyvinvointialueilla ja alueen kunnilla on jatkossa keskeisempi rooli ja vastuu
- riskiarvioiden pohjalta kunnat ja hyvinvointialueet määrittävät yhteistyössä vastuuministeriöiden ja huoltovarmuusorganisaation kanssa varautumissuosituksia niiden vastuulla oleville huoltovarmuuden kannalta kriittisille toiminnoille
- huoltovarmuuskriittisten toimintojen jatkuvuuden turvaamiseksi hyvinvointialueiden, kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymät varmistavat sekä sopimuksellisin menettelyin että varautumissuunnitelmien yhteensovittamisella omien kriittisten toimintojensa jatkuvuuden myös normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- valtion aluehallintouudistuksen osana valmistellaan uudistus, jossa osa nykyisistä ELY-keskusten tehtävistä ja lisäksi eräitä muita kehittämis- ja rahoitustehtäviä kootaan perustettaviin elinvoimakeskuksiin, jotka aloittavat toimintansa vuonna 2026.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausunnot valtioneuvoston huoltovarmuuden tavoitepäätöksen luonnokseen 25.1.2024 mennessä. Kouvolan kaupungin lausunto (luonnos) on **liitteenä**. Lausunto lähetetään ministeriöön lausunto.fi -järjestelmän kautta.

Lisätietoja: arviointipäällikkö Vesa Huuskonen, puh. 020 615 5965, vesa.huuskonen(at)kouvola.fi.

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää antaa valtioneuvoston luonnokseen huoltovarmuuden tavoitteista liitteen mukaisen lausunnon.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
